תוכן העניינים

פתח דבר 7

ארץ ישראל 9

נושא 1 - מיקומה של ארץ ישראל במרחב - ייחודה בנוף ובאקלים והשפעתם על האדם ... 11

א. מגוון צורות נוף בארץ קטנה 11

ב. מפגש בין אקלים ים תיכוני לאקלים מדברי 20

ג. התמודדות האדם עם תנאים פיזיים 31

שאלות ותשובות לדוגמה בנושא מיקומה של ארץ ישראל במרחב-
ייחוד נופי ואקלימי והשפעתו על האדם 35

נושא 2 - גבולות ארץ ישראל וגבולות מדינת ישראל – שינויים בתוואי הגבולות 42

שאלות ותשובות לדוגמה בנושא התוויית גבולות מדינת ישראל. 49

נושא 3 - תמורות באוכלוסיית ישראל, בתפרוסת האוכלוסייה ובמפת ההתיישבות 53

א. מאפיינים דמוגרפיים, חברתיים וכלכליים של אוכלוסיית ישראל 53

ב. עיצוב המרחב היישובי בישראל והגורמים המשפיעים עליו 66

ג. תהליכי שינוי במרחב הכפרי ובמרחב העירוני 68

ד. תמורות ביישובים הערביים והדרוזיים 85

ה. גלעין מול שוליים (ליבה מול פריפריה) - אי שוויון מרחבי-כלכלי,
דמוגרפי וחברתי 90

שאלות ותשובות לדוגמה בנושא תמורות באוכלוסיית ישראל,
בתפרוסת האוכלוסייה ובמפת ההתיישבות. 94

נושא 4 - תמורות בכלכלת ישראל 101

א. שינויים במבנה הבסיס הכלכלי של ישראל 103

ב. תמורותברכיבי ענף החקלאות ובמאפייניו 108

ג. תמורות בענפי השירותים, המסחר והתיירות 114

שאלות ותשובות לדוגמה בנושא תמורות בכלכלת ישראל 119

נושא 5 - משאבים ותשתיות - היצע מוגבל וביקוש גָּדֵל 125

א. מדיניות ניהול משק האנרגיה 125

ב. תכנון ונהול מערך התחבורה בהלימה לצכים משתנים 127

שאלות ותשובות לדוגמה בנושא משאבים ותשתיות - היצע מוגבל וביקוש גדל 146

נושא 6 - איכות הסביבה בישראל ופיתוח בר-קיימה בישראל 150
א. מפגעים סביבתיים ופגיעה בסביבה הטבעית 150
ב. הגורמים לפגיעה בסביבה 187
ג. פיתוח בר-קיימה - מחזון למציאות 188
שאלות ותשובות בנושא איכות הסביבה בישראל ופיתוח בר-קיימה בישראל 191

שאלות ותשובות למאמר - ארץ ישראל 201
משמעויות כלכליות של שיקום שטחים פוחים בישראל 201

המזרח התיכון 205

נושא 1 - גבולות ותחומים במזרח התיכון 206
א. גורמים המשפיעים על תיחום המזרח התיכון וקשיים בהגדרתו 206
ב. הסכמי השלום באזור 221
שאלות ותשובות בנושא גבולות ותחומים במזרח התיכון 222

נושא 2 - קשרי גומלין טבע-אדם כגורם בעיצוב המרחב במזרח התיכון 226
א. גורמים פיזיים והשפעתם על תפרוסת האוכלוסייה ועל הבסיס הכלכלי 226
ב. משאבי מים - זמינות ומחסור 229
שאלות ותשובות בנושא קשרי גומלין בין טבע-אדם כגורם בעיצוב המרחב במזרח התיכון 243

נושא 3 - אוכלוסייה ויישובים במזרח התיכון - מאפיינים ותמורות 250
א. תמורות דמוגרפיות במזרח התיכון 250
ב. תנועות אוכלוסייה במזרח התיכון 262
ג. תהליכי השינוי בכפר המסורתי בעידן המודרני 264
ד. תהליכי זחילה עירונית וכיבוש הכפר על ידי העיר 266

שאלות ותשובות בנושא אוכלוסייה ויישובים במזרח התיכון - מאפיינים ותמורות 269

נושא 4 - הכלכלה במזרח התיכון - בין עולם מתפתח לעולם מפותח 275
א. תמורות במבנה מגזרי הכלכלה במדינות המזרח התיכון 275
ב. גורמים לנחשלות מרחבית – כלכלית 280
ג. השפעת הגלובליזציה על כלכלת המזרח התיכון 284
שאלות ותשובות בנושא הכלכלה במזרח התיכון - בין עולם מתפתח לעולם מפותח 285

נושא 5 - תהליכים גאופוליטיים במזרח התיכון - עימותים, הסכמים ושיתוף פעולה 289
הסכמים ושיתוף פעולה בין מדינות האזור וההשלכות המרחביות 289
שאלות ותשובות בנושא תהליכים גאופוליטיים במזרח התיכון - עימותים, הסכמים
ושיתוף פעולה 291

נתי"ב

פרק שלישי – נתי"ב (ניתוח תופעות יסוד במרחב) 296

בחינת מתכונת – ארץ ישראל, המזרח התיכון ונתי"ב 317

שאלות 318
תשובות 328